

Lapse varajane kõne areng ja selle toetamine

Eesti Logopeedide Ühingu esindaja ja Euroopa Logopeedide Alalise Koostöökomitee (CPLOL) ühise töö tulemusena on koostatud kolm varajast kõne arengut käsitlevat materjali – plakat, küsimustikud peamiselt pere- ja lastearstidele ning voldikud lapsevanematele (mais 2005). Eesti keelde on materjalid tõlkinud Birgit Kaasik, Ülle Lillipuu ja Ave Ojaste. Keelekorrektuur on tehtud Luisa Tõlkebüroos.

Plakat on mõeldud eesmärgiga saada esmast infot varajase kõne arengu kohta.

Kõne arengu toetamine

KÕNE ARENG
NÕUANNE LAPSEVANEMALE: kuidas saate ise last arendada
OTSIGE ABI: millal pöörduda logopeedi poole nõu ja abi saamiseks

<h3>0–6 kuu vanune laps</h3> <ul style="list-style-type: none">reageerib helidele ja häätele, otsib silmadega heli(hääle)allikat ja/või pöörab pea selle suunas;häälitseb, koogab ja hiljem lalisab. <ul style="list-style-type: none">Rääkige lapsega rahulikult ja sõbralikult.Laulge lapsele ja veatke temaga koos aega.Tutvustage lapsele ümbritsevaid helisid.Nimetage teid ümbritsevaid inimesi ja esemeid.Kommenteerige oma tegevust. <p>Otsige abi, kui</p> <ul style="list-style-type: none">laps ei reageeri helidele/häätele – laske kontrollida kuulmist;ta ei saavuta lapsega rääkides silmsidet. 	<h3>Üheaastane laps</h3> <ul style="list-style-type: none">mõistab lihtsaid korraldusi;ütleb üksikuid sõnu, näiteks emma, õue, tita;reageerib oma nimale. <ul style="list-style-type: none">Mängige oma häälega, see meeldib lapsele – intonatsioon aitab lapsel kõnet paremini mõista ja kasutada.Aidake lapsel avastada suhtlemisrõõm: mängige erinevaid mängu – tehke üksteisele nägusid, naeratage, peitke ja piiluge. <p>Ärge jätke last kauaks televiisori ette – see ei arenda lapse suhtlusuoskust!</p>
<h3>18 kuu vanune laps</h3> <ul style="list-style-type: none">mõistab lihtsaid korraldusi ja lauseid;oskab nimetada tuttavaid esemeid;omandab järjest uusi sõnu. <ul style="list-style-type: none">Rääkige lapsega loomulikult: kasutage lihtsaid sõnu ning grammatiliselt õigaid lauseid – ärge rääkige lapsega pudikeeles!Veadake koos lastearastuid ja rääkige, mida näete.Last hakkavad huvitama värvid ja vormid. <p>Otsige abi, kui</p> <ul style="list-style-type: none">lapse kõne areng seisub;lapse kõne arengus on halvenemise märke 	<h3>Kaheaastane laps</h3> <ul style="list-style-type: none">mõistab keerulisemaid korraldusi;ütleb oma nime;kasutab 2–3-sõnalisi lauseid. <ul style="list-style-type: none">Rikastage lapse sõnavara.Selgitage lapsele sõnu, mille tähendust ta ei tea.Kui laps hääldab sõna valesti, siis korrake see ise õigesti üle, lülke ka lapsele võimalus sõne õigesti korrata, kuid ärge sundige. <p>Otsige abi, kui</p> <ul style="list-style-type: none">laps kasutab vaid üksikuid sõnu;lapse kõne on raskesti mõistatav;laps ei moodusta kahe-sõnalisi lauseid.
<h3>Kolmeaastane laps</h3> <ul style="list-style-type: none">mõistab lihtsaid lauseid;oskab kasutada küsisõnu;küüib;kasutab mitmust ning teataval määral käände- ja pöördelõppe. <ul style="list-style-type: none">Õpetage lapsele, kuidas lugusid jutustada; aideke tal oma mõtteid ja tundeid väljendada.Viimane aeg on võõrutada laps lutipudelist ja lutist. <p>Otsige abi, kui</p> <ul style="list-style-type: none">lapse kõne on andiselt raskesti mõistatav;laps kasutab vaid üksikuid tegu-, omadus- ja määrsõnu;laps ei kasuta mitmust;laps ei moodusta lihtsaid lauseid. 	<h3>Nelja-aastane laps</h3> <ul style="list-style-type: none">Kõne sarnaneb grammatiliselt üha rohkem täiskasvanu omaga. <ul style="list-style-type: none">Lugege koos jutukesi ning arutlege loetu üle – sel moel mõjutate positiivselt lapse kõne ja lugemishuvi arengut.Laps võib aegkui – las ta näeb Teid lugemas. <p>Otsige abi, kui</p> <ul style="list-style-type: none">laps ei suuda lauset alustada ja kordab silpe või sõnu;laps kasutab lühikesti, agrammatilisi lauseid;lapse kõnest ei ole alati võimalik aru saada;laps ei suuda ka lühidalt rääkida äsja toimunud sündmustest.

  EESTI LOGOPEEDIDE ÜHING
www.cplol.org www.elu.ee

Küsimustikud on mõeldud peamiselt pere- ja lastearstidele kõnearengu probleemidega laste väljaselgitamiseks ja logopeedi juurde nõustamisele saatmiseks. Küsimustikke on vastavalt lapse vanusele: 1,5-aastastele (18-20 kuud); 2,5 aastastele (30 kuud) ning 4,5 aastastele (54 kuud).

[Lapse kõne arengu küsimustik 18-20 kuud](#)

[Lapse kõne arengu küsimustik 30 kuud](#)

[Lapse kõne arengu küsimustik 54 kuud.](#)

Voldikud annavad lapsevanematele esmast nõu kõne arendamise ja igapäevase suhtlemise osas. Voldikuid on 4 ja need on rühmitatud vanuse järgi: 0-12 kuud; 1.-2. eluaasta; 2.-3. eluaasta ning 3.-4. eluaasta.

Soovitused [kõne toetamine 0-12 kuud](#),

soovitused [kõne toetamine 1.-2. eluaasta](#),

soovitused [kõne toetamine 2.-3. eluaasta](#),

soovitused [kõne toetamine 3.-4. eluaasta](#).